

ІРИНА КАЛЕНИК,

старший викладач кафедри

(Україна, Хмельницький,

*Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Прокурівського Підпілля, 139)*

IRYNA KALENYK,

senior lecturer

(Ukraine, Khmelnytskyi,

*Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Proskurivskoho Pidpillia Str., 139)*

orcid.org/ 0000-0003-4480-3975

НАТАЛІЯ ЖУРАВЛЬОВА,

старший викладач кафедри

(Україна, Хмельницький,

*Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Прокурівського Підпілля, 139)*

NATALIA ZHURAVLIOVA,

senior lecturer

(Ukraine, Khmelnytskyi,

*Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Proskurivskoho Pidpillia Str., 139)*

orcid.org/ 0000-0002-5523-6577

**Проблема розвитку музично-творчих здібностей
майбутніх вчителів музичного мистецтва
The Problem of Development of Music-Creative Abilities
of the Future Teachers of Music Art**

Анотація. У статті розглядається проблема розвитку музично-творчих здібностей студентів факультету мистецтв у процесі навчання в класі «Основного музичного інструмента» (фортепіано). Визначено, що проблема розвитку музично-творчих здібностей фахівця-музиканта є однією з центральних у фортепіанній педагогіці вищої школи, вона торкається й методів викладання, і прийомів (засобів) навчання, і форм організації навчальної діяльності. Уточнено сутність поняття «музично-творчі здібності» музиканта-виконавця, що можна трактувати як комплекс здібностей, які в процесі творчої діяльності спричиняють появу нового продукту музичної діяльності. Автори статті висвітлюють характерні вияви музично-творчих здібностей: творчий характер музичної діяльності, оригінальність мислення, вчинків, здатність до генерування ідей, до самоконтролю, уміння комбінувати раніше відомі засоби діяльності, опановувати нові знання й уміння, ставити і вирішувати проблеми, які виникають у практичній діяльності. Послідовний розвиток музичних здібностей здійснюється в різнобічній активній музичній діяльності в класі «Основного музичного інструмента» (фортепіано), що спонукає студентів до вирішення музично-творчих завдань, підвищує їхню самооцінку, розвиває потребу в здобутті потрібних знань. Зауважено, що розвиток музично-творчих здібностей та поліпшення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є важливою умовою виховання музичної культури.

Автори статті вважають, що для розвитку музично-творчих здібностей студентів факультету мистецтв потрібне застосування в навчальному процесі завдань, котрі моделюють проблемні ситуації в різних видах музичної діяльності. Це складний процес, який повинен здійснюватися в певній системі.

Ключові слова: *музично-творчі здібності, музична діяльність, учитель музичного мистецтва, студенти факультету мистецтв.*

Summary. The article deals with the problem of development of music-creative abilities of students of the Faculty of Arts in the process of teaching in the class of the subject "Basic Musical Instrument" (piano). It is determined that the problem of development of music-creative abilities of a specialist musician is one of the central ones in piano pedagogy of higher education, it concerns both teaching methods, ways and means of organization of educational activity. The essence of the concept of "musical-creative abilities" of the musician-performer has been clarified, which can be interpreted as a complex of abilities that in the process of creative activity lead to the emergence of the new product of music activity. The authors of the article cover the

characteristic manifestations of music-creative abilities: creative nature of music activity, originality of thinking, actions, ability to generate ideas, self-control, ability to combine previously known means of activity, to acquire new knowledge and skills, to put and solve problems that arise in practical activities. Consistent development of music abilities is carried out in a versatile active music activity in the class of "Basic Musical Instrument" (piano), which encourages students to solve music-creative tasks, increases their self-esteem, develops the need to acquire the necessary knowledge. It is noted that the development of music-creative abilities and the improvement of professional training of the future teachers of music art is an important condition for the education of musical culture.

The authors of the article believe that the development of music-creative abilities of students of the Faculty of Arts requires the use in the educational process of tasks that simulate problematic situations in different types of music activity. This is a complex process that should be carried out in a particular system.

Key Words: *music-creative abilities, music activity, teacher of music art, students of the Faculty of Arts.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Одним із головних завдань освіти на сучасному етапі є підготовка молоді до самостійної, творчої роботи в будь-якій галузі. Особливо це стосується тієї молоді, яка готується до педагогічної діяльності, адже робота вчителя міцно пов'язана з виявленням творчої ініціативи, самостійного мислення, постійним самовдосконаленням.

Входження України в єдиний європейський освітній простір сформувало нові пріоритети у підготовці студентів до практичної педагогічної діяльності. У наш час суспільство потребує всебічно підготовлених фахівців, які мають глибокі загальнонаукові та професійні знання, стійкі навички й уміння, готові творчо, нешаблонно мислити, самостійно поповнювати знання, орієнтуватися в професійній інформації.

Кваліфікація вчителя музичного мистецтва є дуже різноплановою. Викладач, виконавець, керівник хорового колективу, концертмейстер – ця багатофункціональність обумовлює комплексний підхід до виховання студента-музиканта як фахівця.

Однією з найважливіших проблем удосконалення навчального процесу в педагогічному закладі вищої освіти є пошуки шляхів розвитку активності студентів, вироблення в них здатності до самостійної музично-творчої діяльності. Важливо не тільки дати студентам суму готових професійних знань, а й сформувати в них уміння самостійно творчо застосовувати здобуті знання на практиці, навчити їх критично мислити, швидко орієнтуватися в складних професійних ситуаціях і знаходити правильні рішення.

Сучасний рівень викладання музичного мистецтва ставить перед викладачем музично-педагогічного факультету завдання систематизувати і спрямувати методику навчання студентів на формування та розвиток у них музично-творчих здібностей, що є суттєвим чинником розвитку музично-творчої діяльності та художньо-творчої активності, яка сприяє кращому засвоєнню навчального музичного матеріалу, міцному його закріпленню, розвиває професійний інтерес до занять, спонукає до самостійного творчого пошуку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Результати аналізу останніх досліджень і публікацій свідчать, що проблемами розвитку творчих здібностей, творчої особистості, вивченням мотивів творчої діяльності займалися Ю. Гільбух, О. Леонтьєв, О. Матюшкін та інші. Проблематика творчих здібностей різнобічно розкрита в роботах Д. Богоявленської, А. Маслоу, К. Роджерса, у працях Г. Костюшка, М. Лазарева, А. Матюшкіна, В. Моляка, В. М'ясищева, В. Романця. Вивченню психологічних аспектів формування та розвитку творчих здібностей, аналізу їхньої структури присвячено роботи Л. Виготського, В. Крутенського, О. Лука, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна та інших.

Класичними працями, присвяченими проблемі розвитку музичних здібностей, є монографії «Музичний розвиток дитини» Н. Ветлугіної та «Психологія музичних здібностей» Б. Теплової. Значний інтерес становлять особливості розуміння педагогами своєрідних характеристик музичності (Є. Голубева, А. Гостдинер, О. Кенеман та ін.). Шляхи та методи розвитку музичних здібностей розглядали відомі музиканти-педагоги В. Верховинець, Д. Кабалецький, М. Леонтович, К. Орф, К. Стеценко.

Музикознавці Г. Арановський, В. Медушевський, Є. Назайкінський дійшли висновку, що специфіка музичного мистецтва є сприятливою для формування образно-асоціативного мислення, фантазії, художнього сприймання тощо.

У дослідженнях Н. Ветлугіної, Е. Костиної, О. Радиної наголошується, що музичне мистецтво активізує творчі здібності, допомагає формувати художньо-образне мислення та уяву. Водночас синтетичне поняття «музично-творчі здібності» зустрічаємо лише в окремих дослідженнях І. Артем'євої, О. Горожанкіної, Г. Дідич, С. Стадника, К. Стецюк.

Проаналізувавши джерела з проблеми музичних і творчих здібностей, можемо зробити висновок про недостатню розробленість проблеми формування музично-творчих здібностей.

Мета статті полягає в уточненні поняття «музично-творчі здібності», аналізі специфіки їхнього розвитку в інструментально-виконавській діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, а також

обґрунтуванні шляхів і методичних засобів, що сприяють підвищенню ефективності підготовки студентів у зазначеному напрямку.

Виклад основного матеріалу... Сучасне суспільство висуває підвищені вимоги до кожної особистості, значущості її соціального внеску, здатності до розвитку творчого потенціалу, до особистої культури. Усебічний розвиток особистості є пріоритетним напрямом художньо-естетичного навчання та виховання, у сфері якого особливе місце належить музичному мистецтву. Одним із найважливіших векторів цієї роботи є розвиток музично-творчих здібностей.

Здібності – це можливості людини в тій чи іншій діяльності, що характеризуються й значними досягненнями в оволодінні майстерністю, і високими показниками праці.

«Творчі здібності – це індивідуальні здібності психічної та фізичної сфер, котрі зумовлюють успішне виконання творчих завдань у різних видах діяльності», – таке визначення дає вітчизняний учений (Лазарев М., 1995, с. 204).

Вельми неординарною є точка зору англійця М. Кертона та австралійця П. Карна, які висловили думку, що люди, у яких розвинуті творчі здібності, поділяються на «новаторів» та «адаптерів». І перші, і другі мають здатність до творчості, причому вирізняються не продуктивністю, а стилем мислення. «Адаптери» схильні вдосконалювати та поліпшувати використані методи, дотримуючись загальноприйнятих поглядів. «Новатори» ж висувають ідеї, що передбачають радикальні зміни.

Серед основних компонентів творчих здібностей В. Моляко виділяє: пошук нового; наполегливість у досягненні мети; гнучкість мислення; сміливість та енергійність; оригінальність у вирішенні проблеми (Моляко В., 1995).

Розвиток творчих здібностей – це вироблення прагнення до вияву власної ініціативи, прагнення створити щось нове, своє, краще, прагнення розширити кругозір, наповнити новим змістом своє пізнання.

У працях Н. Ветлугіної до складу творчих здібностей належать компоненти, потрібні для виконавства (виразність, безпосередність, щирість) і продуктивної творчості (індивідуальна своєрідність у задумах і пошуках нових засобів втілення) (Ветлугіна Н., 1978, с. 105).

На думку Н. Ничкало, виховання мистецтвом сприяє розвитку цілого комплексу якостей творчої особистості: духовності, пізнавальної активності, готовності до ризику, оригінальності, сміливості, гармонійності, прагнення до творчої самореалізації, творчого й асоціативного мислення, здібності бачити загальне й особливе в різних та подібних явищах, уміння захищати здобуті результати (Ничкало Н., 2007, с. 13).

У сфері музичного виховання однією з провідних є категорія музичних здібностей. На думку дослідниці Т. Артем'євої, музичні здібності – це частина загальних здібностей, які розвиваються в процесі музичної діяльності (Артем'єва Т., 1978, с. 14). Розвиваючись у процесі діяльності, музичні здібності (емоційний відгук на музику, оперування музично-слуховими уявленнями) впливають загалом на розвиток творчих здібностей. Відповідно, такі музичні здібності є музично-творчими (Артем'єва Т., 1978, с. 19).

Українська дослідниця О. Горожанкіна вважає, що «музично-творчі здібності – комплексне утворення, розвиток якого залежить від рівнів сформованості загального інтелекту особистості, музичного мислення, здатності до емоційного реагування на музику, здібності до інтерпретації та імпровізації при мінімумі репродуктивної і максимумі продуктивної діяльності» (Горожанкіна О., Горячева Н., 2015, с. 105).

Отже, музично-творчі здібності є синтезом творчих і музичних здібностей. Творче музичне мислення виявляється в різних формах: музично-аналітичній та музично-науковій діяльності, виконавській інтерпретації, написанні музики, самостійному художньому переосмисленні, музикуванні, імпровізації як живій та активній формі музикування, здатній заповнити творчий процес у професійній діяльності вчителя музичного мистецтва (Василенко-Несіна Н., 2003, с. 97).

Учитель-музикант постійно стикається з потребою використання музично-творчих умінь: імпровізації, володіння технікою підбору й грою на слух, що є безпосередньо процесом музикування і водночас живим спілкуванням з учнівською аудиторією.

Н. Василенко-Несіна зазначає, що як засіб навчання музикантів і як форма навчальної роботи імпровізація має історію та давні традиції в європейській музичній культурі. Так, у XVII ст. кожний музикант з раннього віку вчився не тільки виконувати чужі твори, а й безпосередньо експромтом аранжувати популярну на той час музику, створювати варіації на улюблені мелодії, п'єси-фантазії, імпровізувати на генерал-басу, транспонувати. У XVIII ст. виконавство відокремилось від композиторської творчості. Спрямованість у вихованні музиканта на концертну діяльність, що мала на меті досконале вивчення та інтерпретацію авторського нотного запису, витіснила творчо-стихійне, ризиковане живе музикування – імпровізування. Друга половина XX ст. охарактеризувалася поверненням музичної педагогіки до забутого ідеалу – розвитку з раннього дитинства творчої ініціативи, музичного фантазування, імпровізаційних задатків (Василенко-Несіна Н., 2003, с. 98).

Процес роботи з хором і солістами на уроках музичного мистецтва, проведення концертних заходів із використанням музичного матеріалу, що лунає з теле- та радіоефіру, або зафіксованого у вигляді мелодії, вимагає застосування навичок підбору акомпанементу до пісень і гри на слух. Це прекрасний засіб музичного розвитку студентів, прищеплення навичок вільного оперування музично-слуховими уявленнями, активізації слухового контролю. Пошук та відбір виразних елементів музичної мови, ритму, регістру, фактури сприяє розвитку самостійності й образності музичного мислення, формуванню музично-творчих здібностей, волі і працездатності студентів, що є надзвичайно важливим для вдосконалення їхньої педагогічної майстерності. Ці форми музичної діяльності на заняттях з «Основного музичного інструмента» (фортепіано) є елементами загального творчого процесу.

Розвиток музично-творчих здібностей невід'ємний від формування всього комплексу музичних здібностей і пов'язаний з набуттям музично-теоретичних знань, які є суттєвим чинником розвитку музично-творчої діяльності студентів-майбутніх учителів музичного мистецтва.

Як зазначає О. Морозова, сутність навчання майбутнього вчителя музики полягає в наявності двох складників: музичної та психолого-педагогічної підготовки. Ці складники мають перетворитися на професійну якість, що забезпечує успішне музичне виховання учнів.

Коротко охарактеризуємо основні вимоги до особистості майбутнього вчителя музики.

1. Загальнопедагогічні і спеціальні здібності. Педагогічні здібності є не тільки передумовами успішної діяльності вчителя, але й своєрідним віддзеркаленням її структури.

Індивідуальні особливості особистості пов'язані з характеристикою професійної придатності вчителя, під якою розуміють відповідність обраній професії інтересів, схильностей, потреб, індивідуальних рис характеру тощо. У музично-педагогічній діяльності утворюється цілісна структура особистості вчителя музики, де музичні здібності стають необхідним і обов'язковим компонентом.

2. Музично-теоретична підготовка. Вивчення теорії й історії музики потрібне вчителю й для проведення уроків, і для організації позакласної роботи. Теоретична підготовка дозволяє вчителю музики глибше розуміти явища музичного мистецтва, основні закономірності історії й теорії музики в їхньому взаємозв'язку і взаємообумовленості.

3. Диригентсько-хорова підготовка. Діяльність учителя музики неможлива без достатньої вокальної і диригентсько-хорової підготовки, яка припускає вміння читати хорові партитури, диригувати, володіти методикою постановки голосу, а також знання особливостей роботи з хором.

4. Інструментальна підготовка. Підготовка вчителя музики неодмінно охоплює оволодіння навичками виконавської та концертмейстерської діяльності. При виконанні вчителю потрібно бути особливо вимогливим до себе й постійно пам'ятати, що музика повинна активізувати творчу фантазію дітей, сприяти формуванню асоціативно-образного мислення.

5. Методична підготовка. Знання методики музичного виховання допомагає вчителю правильно аналізувати і осмислювати шкільну програму з музики й у результаті оволодіти методами роботи із залученням конкретного музичного матеріалу, що допомагає доповнювати і розширювати межі уроку музики, з огляду на умови й особливості певної школи, класу (Морозова О., 2012).

Отримані знання з таких предметів, як-от: теорія музики, сольфеджіо, гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів, основний та додатковий інструменти тощо – комплексно реалізуються у вищезгаданій музично-творчій діяльності. Така інтеграція знань є важливим інструментом подолання суперечностей між потребами в музично-творчій діяльності і невмінням застосовувати отримані знання на практиці; між потенційними можливостями музичного мистецтва і неможливістю творчої самореалізації в умовах традиційного навчання.

Результати музично-творчої діяльності залежать не лише від знанневого складника, значною мірою вони визначаються рівнем сформованості належних умінь та навичок. О. Ростовський зазначив, що знання визначають змістовний аспект музично-творчої діяльності, а вміння і навички – операційний. При цьому обидва елементи тісно пов'язані і взаємозумовлюють один одного (Ростовський О., 1993, с. 39).

З іншого боку, музика серед інших видів мистецтва вирізняється абстрактністю змісту, а це відкриває широкі можливості для різноманітної інтерпретації художнього образу. Завдяки виконавській інтерпретації майбутній учитель музичного мистецтва міг би протягом професійного життя ефективно впливати на всебічний і гармонійний розвиток учнів, насамперед своїх вихованців.

Мистецтво інтерпретації музики А. Рубінштейн завжди розглядав як творчий процес. Він розрізняв поняття «виконувати музику» і «передавати (або відтворювати) музику». Згодом дослідник змінив ці формулювання і розрізняв «фортепіанну гру» та «фортепіанне виконання». Він говорив, що «гра на фортепіано – рух пальців; виконання на фортепіано – рух душі» (Баренбойм Л., 1964, с. 11).

Головна мета творчих завдань на заняттях з «Основного музичного інструмента» (фортепіано) – розвиток таких творчих навичок, які б сприяли вільному оперуванню музичними знаннями, а також активному, упевненому, захопленому музикуванню в різних формах.

Забезпечення реалізації зазначеної умови передбачає також активне застосування музично-теоретичних знань в інтерпретації. В. Крицький наголошує, що проблема забезпечення студентів

знаннями, потрібними для повноцінної музично-виконавської інтерпретації, полягає в тому, що робота над музичним твором вимагає володіння цілим комплексом різнобічних знань, надзвичайно широких і повних за якісним складом і обсягом. Водночас вони мають бути дидактично та художньо доцільними.

Висновки... Сформувати творчу особистість, а тим більше її потребу в самореалізації можна лише за умови творчої атмосфери в навчально-виховному процесі, де студент є об'єктом творчої діяльності, адже саме суб'єктивне сприйняття ним власних здібностей, оцінка своєї компетентності визначають мотивацію та наполегливість у діяльності.

Музично-творчі здібності виявляються не в самих знаннях, уміннях і навичках, а в динаміці їхнього набування, у тому, наскільки швидко і легко людина засвоює конкретний вид діяльності. Таким чином, розвиток музично-творчих здібностей у процесі музичної діяльності, на наш погляд, стимулює в студентів-майбутніх учителів музичного мистецтва – зростання музично-виконавської культури, а також спонукає до творчого пошуку.

Основними принципами ефективного розвитку музично-творчих здібностей є:

- систематичність і послідовність;
- використання системно-діяльнісного підходу, пошукових ситуацій;
- творчий характер освітнього і виховного процесу.

Проблема розвитку музично-творчих здібностей у студентів факультету мистецтв залишається актуальною і потребує подальшого розгляду, зокрема щодо розробки методик, програм, що допоможе досягти певного рівня естетичної свідомості та професійної майстерності.

Список використаних джерел і літератури /References:

1. Артемьева, Т.И. (1978). Психология способностей и всестороннее развитие личности. Принципы развития в психологии. Москва: Просвещение / Artemeva, T.I. (1978). *Psikhologiya sposobnostej i vsestoronee razvitie lichnosti*. [Psychology of Abilities and Comprehensive Development of Personality]. *Principy razvitiya v psixologii*. Moskva: Prosveshenie [in Russian].
2. Баренбойм, Л.А. (Ред.). (1964). На уроках Антона Рубинштейна. Москва – Ленинград: Музыка. / Barenbojm, L.A. (Ed.) (1964). *Na urokah Antona Rubinshtejna* [At the Lessons of Anton Rubinstein]. Moskva – Leningrad: Muzjka. [in Russian].
3. Василенко-Несіна, Н.А. (2003). Формування музично-творчих здібностей майбутнього вчителя музики. Теорія і методика мистецької освіти, 4, 96 – 101. Київ : НПУ / Vasilenko-Nesina, N.A. (2003). *Formuvannya muzychno-tvorchikh zdbnostej maibutnogo vchitelya muzyky* [Formation of Music-Creative Abilities of the Future Music Teacher]. *Teoriya i metodika mistetskoj osvity*, 4, 96-101. Kyiv: NPU [in Ukrainian].
4. Ветлугіна, Н.А. (1978). Музичний розвиток дитини. Київ: Музична Україна / Vetlugina, N.A. (1978). *Muzychnyi rozvytok dytyny* [Musical Development of the Child]. Kyiv: Muzichna Ukraina [in Ukrainian].
5. Горожанкіна, О.Ю. & Горячева, Н.Г. (2015). Формування навичок сприймання творів оперного мистецтва учнями молодших класів. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». 2, 105-112. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя / Gorozhankina, O.Yu. & Goriacheva, N.G. (2015). *Formuvannya navychok spriimannia tvoriv opernogo mistetsva uchniami molodshikh klasiv*. [Formation of Skills of Perception of Works of Opera Art by Pupils of Junior Classes.] *Naukovi zapiski. Seriya «Psikhologo-pedagogichni nauki»*. 2, 105-112. Nizhin: NDU im. M.Gogolya [in Ukrainian].
6. Лазарев, М.О. (1995). Основи педагогічної творчості: навч. посібник для пед. ін-т. Суми : ВВП «Мрія» — ЛТД / Lazarev, M.O. (1995). *Osnovy pedagogichnoi tvorchosti: navch. posibnyk dlya ped.in-t* [Fundamentals of Pedagogical Creativity]. Sumy: VVP «Mriya» – LTD [in Ukrainian].
7. Моляко, В.А. (1995). Психологические проблемы творческой одаренности. Київ: Знание. / Moliako, V. A. (1995). *Psixologicheskie problem tvorcheskoy odaryonnosti* [Psychological Problems of Creative Talent]. Kyiv: Znanie [in Ukrainian].
8. Морозова, О.О. (2012). Особистість майбутнього вчителя музики: психолого-педагогічний аспект. *Науковий часопис імені М.П. Драгоманова*. 18 (28). 22-28. Київ: НПУ / Morozova, O.O. 2012. *Osobistist maibutnogo vchitelia muziki: psikhologo-pedagogichnii aspekt*. [Personality of the Future Music Teacher: Psychological-Pedagogical Aspect]. *Naukovii chasopis imeni M.P. Dragomanova*. 18 (28). 22-28. Kyiv: NPU [in Ukrainian].
9. Ничкало, Н.Г. (2007). Науково-методичне забезпечення мистецької освіти в Україні: від концепції до системи. *Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти*. Матеріали науково-методологічного семінару. Чернівці: Зелена Буковина. 12-14 / Nychkalo, N.G. (2007). *Naukovo-metodychne zabezpechennya mystetskoj osvity v Ukraini: vid kontseptsii do sistemy* [Scientific-Methodological Support of Art Education in Ukraine: from Concept to System]. *Teoretychni ta metodychni zasady neperervnoi mystetskoj osvity*. Proceedings of the naukovo-metodologichnogo Seminar. Chernivnsi: Zelena Bukovyna. 12-14 [in Ukrainian].
10. Ростовський, О.Я. (1993). *Педагогічні основи керування процесом музичного сприймання школярів*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Київ / Rostovskii, O.Ia. (1993). *Pedagogichyi osnovy keruvannia protseom*

muzycznego sprinannia shkoliariv. [Pedagogical Bases of Management of the Process of Music Perception of Students]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

УДК 37.378.1
UDC 37.378.1

ЛАРИСА КОРНИЦЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Україна, Хмельницький національний університет,
вул. Інститутська, 11)
LARYSA KORNYTSKA,
Candidate of pedagogical sciences, associate professor
(Ukraine, Khmelnytskyi National University,
Instytutska Str., 11)
orcid.org/ 0000-0003-3469-2343

**Вимоги до професійної компетентності бакалаврів
декоративного мистецтва
Requirements for Professional Competence of Bachelors in Decorative Arts**

Анотація. У статті обґрунтовано основні фахові компетенції, необхідні для здійснення професійної діяльності майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва, що складатимуть їхню професійну (інтегральну) компетентність. Визначено складові професійної підготовки майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва на засадах компетентнісного підходу і ключові позиції щодо формування спеціальних (фахово-предметних) компетентностей, а також висвітлено результати компетентнісного підходу у процесі навчання на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої мистецької освіти.

Висвітлюється низка предметних компетенцій, які охоплюють різні види мистецької діяльності студентів у процесі їхньої професійної підготовки, що передбачає створення умов для саморозвитку особистості у навчально-виховному процесі. Розглянуто комплекс фахових компетенцій, що формують професійно-фахову інтегративну компетентність на основі художньо-проектної діяльності в процесі навчання як базисної компетенції художника декоративного мистецтва, що забезпечує якість його професійної підготовленості та реалізації власних закладених природою сутнісних сил.

Зорієнтованість вищої мистецької професійної підготовки на формування проектної компетентності здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти сприятиме становленню та розвитку творчої особистості, здатної розв'язувати як професійні, так і суспільно-культурні завдання, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, що сприятиме не просто виживанню, а певному прогресу нації, який забезпечуватиме її культурне відродження.

Ключові слова: бакалавр декоративного мистецтва; образотворче мистецтво; декоративне мистецтво; проектна діяльність; професійна компетентність; освітній процес; результати навчання; фахові компетенції, мистецька діяльність; професійна підготовка.

Summary. The key professional competencies necessary for the future successful career of Bachelors in Decorative Arts have been grounded in the article. It is emphasized that the distinguished professional competencies will constitute their professional (integral) competence. The professional training components of Bachelors in Decorative Arts have been singled out according to the competency approach. The key principles of the special (professional and subject) competencies development, as well as the results of the competency approach implementation in the first (Bachelor) level of higher art education have been indicated.

A number of subject competencies comprising different areas of the art activities of students in the process of their professional training have been highlighted. It has been stressed that the professional training should involve the creation of conditions for self-development of the individual in the educational process. A set of professional competencies that form career and professional integrative competence based on art and project activities in the educational process has been considered. Career and professional integrative competence is viewed as a basic competence of a decorative artist, which ensures the quality of his professional training and implementation of his/her own inherent potential.

Orientation of higher art professional training on the project competence development of the future Bachelors in Decorative Arts will promote formation and development of the creative personality able to solve both professional and socio-cultural problems. The personality should be ready to realize values of civil society